Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Panorama Landschap en de Structuurdragers

De ster van Loosdrecht. (Foto: Jos Stöver, Erfgoedfoto)

Wat doet de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed?

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), onderdeel van het Ministerie van OC&W, ontwikkelt praktisch toepasbare kennis op het gebied van landschap, leefomgeving, archeologie, gebouwd erfgoed en musea en collecties. Onze experts die werkzaam zijn binnen het domein landschap zetten zich in voor het Nederlandse cultuurlandschap door veranderingen daarin te begeleiden. We onderzoeken daarvoor de geschiedenis, het karakter en de cultuurhistorische waarde van het landschap. Dat onderzoek doen we vanuit Nederlandse én internationale context. We ontwikkelen en delen deze kennis om zo samen met anderen de geschiedenis van onze leefomgeving herkenbaar te houden.

Kiel-Windeweer: Hoogveenkolonie. Stelsels van kanalen, hoofdwijken, zij-wijken en monden zijn structuur-dragers in dit landschap. Landschapsvormende functie: delfstoffenwinning (Bron: Beeldbank RCE)

Staphorst: Elzensingels. Op meerdere plekken in ons land fungeerden elzen als perceelsscheiding en waren het karakteristieke dragers van het landschap. Na decennia van achteruitgang, worden ze her en der weer teruggeplant. Landschapsvormende functie: landbouw (Bron: Beeldbank RCE)

De Landschapsatlas

Veel kennis over cultuurlandschap hebben we in kaarten verzameld. Die kaarten hebben we ondergebracht in de *Landschapsatlas*. Zo noemen we het geheel aan landelijke datasets met informatie over een veelheid aan onderwerpen die betrekking hebben op landschap. Zo zijn er kaarten over agrarische landschappen, verdedigingswerken, dijken en groen erfgoed. Via de website van de RCE onder 'bronnen en kaarten' zijn deze en veel andere kaarten te raadplegen.

Panorama Landschap en structuurdragers

Eén kaartlaag die we hier uitlichten is Panorama Landschap. Deze kaart beschrijft het karakter van het Nederlandse landschap in 78 regio's en biedt hiermee inspiratie voor ruimtelijke ontwikkelingen. Panorama Landschap geeft voor heel Nederland een korte karakterschets van de geschiedenis van het landschap, vanuit het perspectief van eeuwenlange veranderingen. Deze landschapskarakteriseringen bevatten geen waardering voor het landschappelijke erfgoed. Het zijn kleine biografieën, gericht op de wordingsgeschiedenis van het landschap: van de prehistorie tot het heden. Elke beschrijving wordt afgesloten met een tabel van de belangrijke structuren en elementen, geordend naar landschaps-vormende functie. Dit noemen we de structuurdragers. Deze laatste hebben we ontwikkeld in het kader van het programma ONS Landschap samen met het ministerie van BZK.

Panorama Landschap en de structuurdragers helpen zodoende het cultuurlandschap te lezen en begrijpen. Daarmee zijn het instrumenten voor ruimtelijke planvorming. De gebruikers zijn erfgoedprofessionals, maar ook planologen, bestuurders en beleidsmakers, burgers en eigenaren van gebouwen en grond.

Apeldoorn: luchtfoto Kerschoten. Een wederopbouwwijk met een kenmerkende opbouw, die het geheel structureert. Landschapsvormende functie: wonen (foto: Siebe Zwart, Beeldbank RCE)

Aartswoud: West-Friese Omringdijk. Dijken zijn bij uitstek structuurdragers van het landschap. Ze vertellen daarnaast het verhaal van eeuwenlange omgang met en strijd tegen het buitenwater. Landschapsvormende functie: waterstaat (Bron: Beeldbank RCE)

Hoe werkt de kaart?

Voor de ontsluiting van de gegevens maakt de RCE gebruik van een webgis-viewer. Als u deze opent, ziet u links in beeld dat standaard de kaartlagen Panorama Landschap en structuurdragers actief zijn. Om van de ene naar de andere laag te switchen kunt u ofwel een van de lagen uitzetten door in het ‘oogje’ te klikken. Door op de kaart te klikken, verschijnt rechts in beeld informatie over de getoonde regio van die locatie (zie onderstaande schermafbeelding). Standaard verschijnt informatie over de Panorama Landschapregio. Wilt u informatie over de structuurdragers van het landschapstype op die locatie, klik dan bovenaan in het informatievenster op het driehoekje naast “regio’s Panorama Landschap” en kies voor “Landschapstypen structuurdragers”.

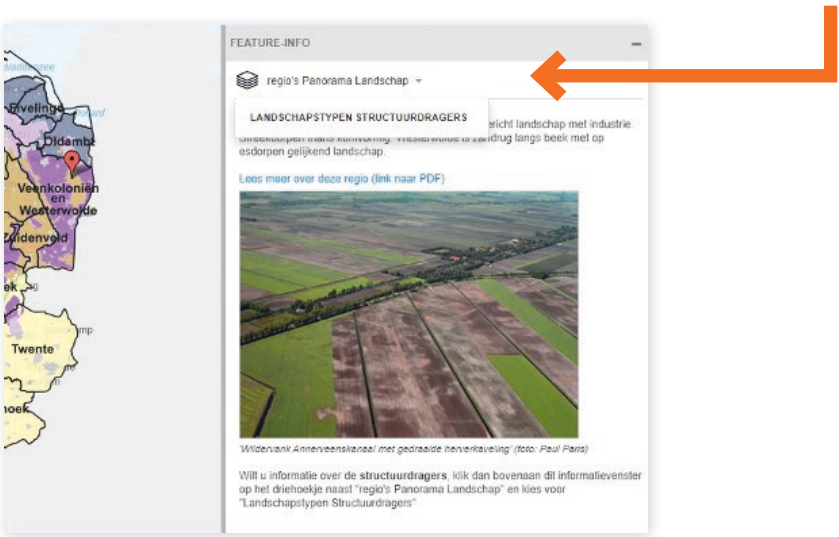

Meer weten?

Op de website van de RCE (www.cultureelerfgoed.nl) vindt u onder het ‘Domein Landschap’ meer informatie over onze expertise en activiteiten binnen het kennisdomein landschap. Daar is ook een handige instructiefilm beschikbaar over de kaarten van de Landschapsatlas met bijzondere aandacht voor Panorama Landschap en de Structuurdragers. Ook vindt u op onze website een korte algemene handleiding van de kaartviewer.

De 78 regio's van Panorama Landschap

Colofon:
Uitgave van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed [2021]

Vragen?
Neem contact op met de Infodesk: info@cultureelerfgoed.nl of bel (033) 421 7 456